

”ATT TA TILLVARA PÅ DET SOM FINNS I NATUREN, DET ENKLA”

— FÖRSKOLLÄRARES BERÄTTELSE OM
UTERUMMET SOM LÄRMILJÖ

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Maria Bohman
Susanne Meronen Andreasson

2019-FÖRSK-G138

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket

Svensk titel: Att ta tillvara på det som finns i naturen, det enkla. - Förskollärares berättelser om uterummet som lärmiljö.

Engelsk titel: To take advantage of what is in nature, the simple- Preschool teacher's stories about the outdoor space as a learning environment.

Utgivningsår: 2019

Författare: Maria Bohman och Susanne Meronen Andreasson.

Handledare: Agneta Thörner.

Examinator: Disa Bergnehr

Nyckelord: Förskollärare, utomhuspedagogik, naturlära, läroplan och utemiljö.

Sammanfattning

Inledning

Den här studien handlar om förskollärares arbetssätt med uterummet som lärmiljö. Vi är intresserade av hur förskollärare arbetar med uterummet, vad sker under utevistelsen och vad anser förskollärarna att utevistelsen har för betydelse för barns utveckling, lärande och välbefinnande. I Läroplanen för förskolan (Lpfö 18) framhålls vikten av att barnen ska kunna växla mellan aktiviteter i olika miljöer, både utomhus och inomhus. Vilken roll beskriver förskollärare sig själva ha under utevistelsen. Vi vill ta reda på hur uterummet används av förskollärare som lärmiljö. Forskning visar att utevistelse är bra för barns hälsa och välbefinnande men att vissa barn vistas i större utsträckning inomhus på senare år

Syfte

Syftet med studien är att undersöka förskollärares arbetssätt med uterummet som lärmiljö. Studiens frågeställningar är hur beskriver förskollärare sitt arbete i uterummet som lärmiljö? Hur beskriver förskollärare syftet med uterummet som lärmiljö?

Metod

Vi har valt att använda oss av kvalitativa intervjuer. Intervjuerna antecknades med penna och papper. Ljudinspelningar valdes ej på grund av vår osäkerhet vad gäller skydd av personuppgifter. Då förskollärare har det yttersta ansvaret i barngruppen och antas ha bra insyn i förskolans verksamhet valde vi att inrikta oss på just förskollärare. Sju stycken förskollärare intervjuades på två olika kommunala förskolor, en traditionell förskola och en förskola med uteprofil. Namnen på förskollärarna och på förskolorna är samtliga fiktiva

Resultat

Studiens resultat visar att förskollärarna har liknande uppfattningar om uterummet som lärmiljö och dess betydelse för barns lärande, utveckling och välbefinnande. Förskollärarna beskriver att uterummets lärmiljö ska utmana barnen i leken, ge barnen naturupplevelser och möjlighet till välbefinnande. Förskollärarna påtalade att genom att vara en medforskande, närvarande och engagerad pedagog så stimuleras barnen i deras lärande, utveckling och välbefinnande. Tematiskt arbetssätt med fokus på naturvetenskap var något som de uttryckte att de arbetade med. De anser att utomhuspedagogik är ett förhållningssätt där man tar vara på det som finns i naturen, det enkla. Barnen upplever med alla sina sinnen i naturen. Vid intervjuerna framkom att förskollärarna anser att det är viktigt att barnen kommer ut dagligen. Flera av förskollärarna påpekade att barnen har större möjlighet att röra sig utomhus, större frihet ute och mer möjlighet att välja aktivitet. Några menade också att det blir färre konflikter ute och mindre grupperingar. Barnens hälsa och välbefinnande stärks och barnen håller sig mer friska påtalades.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	- 1 -
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	- 2 -
Frågeställningar	- 2 -
BAKGRUND	- 3 -
Uterummet som lärmiljö ur ett historiskt perspektiv	- 3 -
Fokus på barns lärande i naturen	- 4 -
Uterummet har betydelse för barns hälsa och välbefinnande	- 5 -
Utomhuslek för att utvecklas	- 5 -
Naturvetenskap genom ett variationsteoretiskt arbetssätt	- 6 -
METOD	- 7 -
En kvalitativ forskningsstudie	- 7 -
Urval	- 7 -
Genomförande	- 7 -
Forskningsetik	- 8 -
Analys	- 8 -
FÖRSKOLLÄRARNAS ARBETSSÄTT MED UTERUMMET SOM LÄRMILJÖ -	10 -
Medforskande arbetssätt	- 10 -
Tematiskt arbetssätt med fokus på naturvetenskap	- 11 -
Inomhuspedagogik ute	- 12 -
FÖRSKOLLÄRARENS SYFTE MED UTERUMMET SOM LÄRMILJÖ	- 12 -
Ge barnen naturupplevelser	- 12 -
Utmana barnen i leken	- 13 -
Uterummets möjligheter till välbefinnande	- 14 -
Använda sina sinnen	- 15 -
Resultatsammanfattning	- 15 -

DISKUSSION	- 16 -
Medforskande arbetssätt.....	- 16 -
Tematiskt arbetssätt med fokus på naturvetenskap.....	- 17 -
Ge barnen naturupplevelser.....	- 18 -
Utmana barnen i leken	- 18 -
Inomhuspedagogik ute	- 19 -
Uterummets möjlighet till välbefinnande	- 20 -
Använda sina sinnen	- 20 -
Diskussionsavslut	- 20 -
Metoddiskussion.....	- 21 -
Didaktiska konsekvenser.....	- 22 -
Förslag till vidare forskning	- 23 -
REFERENSER	

INLEDNING

Med utomhuspedagogik skapas lärmiljöer som stimulerar både kroppens och tankens rörelse (Brugge, Glantz och Sandell 2011). Uterummet borde erbjuda barnen möjlighet att utforska, upptäcka med alla sina sinnen tillsammans med varandra i en stimulerande utemiljö. Enligt Änggård (2014) är sinnesuttryck avgörande för vad vi kommer att minnas. Forskning visar att utevistelse är bra för barns lärande, hälsa och välbefinnande. Då forskning även visar att den ökade kommersialiseringen och media utbudet har snabbt förändrat barns tid till lek och lärande utomhus är det intressant att ta reda på hur förskollärare arbetar med uterummet som lärmiljö och vilket syfte de anser att uterummet har.

Dagens barn står inför ett snabbt föränderligt samhälle där media, material och kommunikativ utveckling har förändrat barndomen. Det ökade välståndet har lett till att barnen vistas mer inomhus. Niklasson och Sandberg (2010) påtalar vikten av att öka medvetenheten om betydelsen av barndomsupplevelser utomhus för barns utveckling.

Enligt Läroplanen för förskolan (Lpfö 18,ss.9-14) som kommer att gälla från 1 juli 2019 ska barnen få möjlighet att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att var fysiskt aktiva i olika naturmiljöer. Fysisk aktivitet påverkar barnens hälsa och välbefinnande. Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö. Stor vikt ska läggas vid frågor gällande hållbar utveckling och en hälsosam livsstil. Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för samband i naturen, naturens kretslopp och hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Barnen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om växter och djur, naturvetenskap och enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen. Intresset för utemiljön som lärmiljö och önskan att arbeta efter ett utomhuspedagogiskt perspektiv har fört oss in på detta ämne.

Uterummet som lärmiljö och vad det innebär i praktiken är det som vi ska titta närmare på. Förskollärares berättelser om utemiljön och vilket syfte som uterummet har enligt förskollärare. Vår förhoppning är att bidra med mer kunskap och inspiration till förskollärare i deras fortsatta arbete med utemiljön som lärmiljö.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares arbetssätt med uterummet som lärmiljö.

Frågeställningar

Hur beskriver förskollärare sitt arbete i uterummet som lärmiljö?

Hur beskriver förskollärare syftet med uterummet som lärmiljö?

BAKGRUND

Uterummet som lärmiljö har ett historiskt förflutet. Nedan presenteras forskning som visar uterummets påverkan på barns lärande, utveckling och välbefinnande.

Uterummet som lärmiljö ur ett historiskt perspektiv

Uterummet som lärmiljö är historiskt förankrad i förskolans pedagogik. Tre betydelsefulla personer inom naturlära som använde uterummet som lärmiljö var Jean- Jacques Rousseau, Friedrich Fröbel och John Dewey.

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) var en Schvezisk-fransk upplysningsfilosof, han myntade begreppet "tillbaka till naturen." Han menade att naturen kunde leda till kunskap och fostran. Utgångspunkten för Rousseau var att alltid utgå från barnets intresse och han såg barnen som fria och självständiga. Genom det konkreta görandet och erfarenheter lär sig barnen. Jaget är viktigt i Rousseaus pedagogik då barnens erfarenheter leder till nya erfarenheter vilket bidrar till nya kunskaper. För att kunna befästa kunskapen måste barnet använda sina sinnen. Likheter emellan Dewey och Rousseau är att människor lär sig genom sinnesupplevelser och erfarenheter. Båda utgår ifrån individens intressen (Brugge och Szczepanski 2011,ss.48-49).

En skillnad mellan Dewey och Russeau är att Dewey fokuserar på görandet i vilken miljö barnen än befinner sig i. Rousseau är inriktad mer på den pedagogiska miljön i just naturen. Friedrich Fröbel (1782-1852) kallas förskolans fader. Uterummet som lärmiljö var en viktig del i hans pedagogik och barnen lär sig i samspel med andra. Vuxna skulle enligt Fröbel vara nära barnen i deras lek, men bara lägga sig i om barnen behövde mer rekvisita i leken. De vuxna skulle iakttä barnen och studera vad de lekte för att kunna utveckla deras lek. Naturen har med hjälp av honom en lång tradition av att ingå i förskolans vardag. Han var en naturfilosof och pedagog. Han var grundare av kindergarten och hans pedagogik spreds ut i Europa på 1800-talet. Frøbels ide var att barns kunskap skulle vårdas i en bra miljö och att leken var av stor betydelse för barns lärande och skulle därför uppmuntras (Björklund, 2008,ss.31-32).

Förutom leken var läran om naturen, hemmets fostran och växtodling centrala delar i Frøbels pedagogik och om barn ges rika naturupplevelser utvecklar de positiva känslor för naturen. Kunskap och förståelse för miljö och natur bygger på barnens egna upptäckter, erfarenheter och utforskande genom leken som metod för lärande (Ärlemalm-Hagsér& Sandberg,2008, s.108).

John Dewey (1859-1952) var en amerikansk filosof och pedagog. Grunderna i John Deweys teori är att ute får barn möjlighet att uppleva med alla sina sinnen och lära med hela kroppen. Dewey såg på handling och tanke som en helhet och barn lär genom att vara aktiva och få uppleva verkligheten. Han betonade barnens möjligheter till erfarenheter. Allt mänskligt lärande är socialt och sker vid kommunikation med andra enligt Dewey och vi utvecklas i samspel med vår omvärld. Dewey påtalade också vikten av reflektion. Genom reflektion menar Dewey (2004,s.17) blir det möjligt att förstå samband mellan orsak-verkan och handling-konsekvens. Den fysiska och konkreta sinneserfarenhetens kunskapsväg är nödvändig och måste beröra individen. John Dewey myntade begreppet "Learning by doing" som betyder att lära genom att göra.

Alla sinnen och känslor bör enligt Tovey (2007) stimuleras för att hitta fram till barnets motivation och nyfikenhet. Utemiljön erbjuder ett rikt landskap av sensoriska erfarenheter och barnens fantasi utvecklas.

Förskolan har enligt Ärlemalm-Hagsér & Sandberg (2008,ss.108-109) sedan sin start haft naturen som en viktig roll i sin verksamhet. På 1970-talet utvecklades begreppet naturorientering i förskolan, barnen skulle på ett naturligt sätt få uppleva växter och djur i syfte att utveckla förståelsen och få kunskap för naturvetenskapliga fenomen. På slutet av 1980-talet skulle barnen ges rika naturupplevelser och begreppen natur, kultur och samhälle kom in i förskolan. Sedan läroplanen för förskolan kom 1998 har styrdokumentets formuleringar kring natur och miljö lagt stor vikt vid naturvårdsfrågor-och miljö där barnen ska få ett varsamt förhållningssätt och förstå sin delaktighet i naturens kretslopp.

Fokus på barns lärande i naturen

Förskollärares uppdrag innefattar att ge varje barn förutsättningar att utveckla förståelse för samband i naturen, naturens kretslopp och hur människor, natur och samhälle påverkar varandra går att läsa i läroplanen (Lpfö 18, s.9). Studier visar att denna undervisning bäst är lämpad i utomhusmiljö.

Förskollärare som arbetar mycket med barnen ute i naturen brukar säga att de arbetar med utomhuspedagogik, men har lite olika definitioner av begreppet utomhuspedagogik. Centrum för miljö-och utomhuspedagogik vid Linköpings universitet ger utomhuspedagogiken definitionen: Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt där lärandet sker i växelspel mellan upplevelse grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer. Utomhuspedagogik är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utbildningsområde som handlar om att lärandets rum sker i naturmiljö där sinnlig upplevelse och platsen för lärandet lyfts fram menar Szczepanski (2008) i sin studie. Vidare skriver författaren att många lärare saknar kunskap i hur man bedriver undervisning i utomhusmiljö och de känner sig mer trygga med att undervisa inomhus. Lärarna i studien ansåg att den kroppsliga rörelsen, sinnenas påverkan och kopplingen mellan motoriska och kognitiva funktioner uppfattades som viktigt både ur ett hälso- och lärandeperspektiv men de saknade kunskap hur det skulle läras ut

Utomhuspedagogik ger möjlighet att utveckla kunskap för aktsamhet mot allt levande eftersom den har som utgångspunkt att lärandet sker i naturen. Barnen kommer i direktkontakt med naturen och utomhuspedagogiken kan ses som nästan den enda i sitt slag som anger var lärandet sker. Platsen för lärandet har stor betydelse men även innehållet som ska läras samt sättet att lära. Teoretisk kunskap, begreppskunskap och erfarenhetskunskap är viktiga och sammanförs i och med utomhuspedagogiken (Dahlgren, Sjölander, strid & Szczepanski 2007,ss.48,52).

Klaar och Öhman (2014) belyser i sin studie att barn som går på förskolor med uteprofil lär sig att ta hand om naturen och får kunskap om natur-fenomen och processerna i naturen. Förskolor som har en utomhusprofil och låter barnen möta naturen främjar barnens individuella utveckling och välbefinnande. Utomhusvistelsen skapar en naturlig omsorg för naturen och kunskap om naturen. Barnen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om växter och djur, naturvetenskap och enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen. Eshach och Fried (2005) menar att om barnen får förståelse för naturvetenskapliga begrepp blir det lättare för dem att tolka sin omvärld.

Uterummet har betydelse för barns hälsa och välbefinnande

I flera studier framhävs uterummets betydelse för barns hälsa och välbefinnande.

Vid lek i en natur-rik miljö ges barnen tid till pauser och leka ostört vilket kan leda till bättre koncentration. Då kan det bli lättare att inhämta och integrera kunskap. Rymliga gårdar ger plats för olika lekar där barnen kan träna sin motorik. Barn har ett stort rörelsebehov vilket gör att de behöver stora ytor för lek och rörelse. Detta för att deras motoriska, sociala och kognitiva utveckling inte ska hämmas. Barnen kan lättare utveckla bättre balans, styrka, koordination och koncentrationsförmågan än barn som saknar stora ytor utomhus (Dahlgren, Sjölander, Strid och Szczepanski 2007, ss.69-73). Uterummet är som ett mäktigt klassrum med stora ytor där barnen kan röra sig fritt som inte går att finna inomhus (Brügge och Szczepanski 2011).

I Klaars och Öhmans (2014) studie belyser de vikten av barns hälsa, lärande och betydelsen med utomhusvistelsen. De menar att barnen utvecklar sitt välbefinnande och personliga utveckling genom utevistelsen. Både vuxna och barn kan hitta lugn och avkoppling i naturen. Om vuxna har en positiv inställning till naturen överförs det till barnen. Niklasson och Sandberg (2010) skriver om Björklids studie där han kommit fram till att barn blir mer uthålliga när de får tillgång till naturmiljöer.

Klyftan mellan fysiskt aktiva och fysiskt passiva barn har under senare år ökat. Barn som får möjligheter att röra på sig som barn blir oftast aktiva även som vuxna. Barn har blivit mer överviktiga och utvecklat fetma de senaste åren. Barn från socioekonomiskt utsatta familjer har större risk att utveckla fetma än barn som kommer från mer välbärgade familjer. Detta gäller även barn som bor i innerstadsområden, de löper större risk att utveckla fetma än barn som bor på landet. Detta beror dels på enligt Tovey (2007) som belyser i sin engelska studie att barn från socioekonomiskt utsatta familjer vistas mindre utomhus. Hennes studie som utfördes i England visar även att om barn inte ges möjligheter till utomhuslek så kan det bidra till psykisk ohälsa.

Utomhuslek för att utvecklas

Forskningen lyfter upp betydelsen av barns lek. I Niklassons och Sandbergs (2010) studie beskrivs att utomhusmiljön tillåter mer aktiv och fysisk lek, då förskolebarn observerades både utomhus och inomhus. När barnen lekte var de mer engagerade och lekte mer komplicerade lekar utomhus jämfört med inomhus. I Klaars och Öhmans (2014) studie skriver de om Änggårds teorier. Änggård menar att i utomhusmiljön får barnen på ett fantasifullt och stimulerande sätt ett naturligt kreativt förhållande med naturen på ett lekfullt sätt.

Änggård (2012) belyser i sin studie vikten av utomhusmiljön för barns lek och fysiska rörelse så som tex träd som inbjuder till att klättra, släta ytor till att springa och buskage till att gömma sig i. I utomhusmiljön finns hela tiden naturliga leksaker till hands så som pinnar, kottar och annat naturmaterial. I utomhusmiljön finns utrymme för låtsaslekar så som familjelekar, superhjältelekar och djurlekar får ta plats. Möjligheten finns att röra sig på stor yta. Uterummet utmanar barnen i motoriska och utforskande aktiviteter. I utomhusleken upplever barnen med hela sin kropp. Änggård (2016) belyser i sin studie att när barn och förskollärare vistas i naturen kan naturföremål bli till leksaker så som kottar kan bli något annat än en kotte, pinnar kan bli till ett vapen. Den naturliga miljön är inte begränsad utan sätter kroppen i rörelse. I leken kan barnen även ta in sådant som de har sett på TV eller spelat på datorn.

Kroppens rörelse skapar leken påtalar Jensen och Harvard (2009, ss.172-174) som skriver om utomhusmiljöns betydelse för barnens lek när det gäller att tillträda omvärlden genom ett större perspektiv och utanför den invanda närmiljön. Han menar att i utomhusmiljön utmanas även de allra yngsta barnen i den fysiska miljön som naturen har att erbjuda.

Enligt Deweys lärandeteori utvecklas individen i samspel med sin omvärld. Interaktion och situation hänger ihop. Upplevelsen är vad den är på grund av vad som sker i miljön runt omkring individen. Deweys teori betonar att kunskap skapas genom både teori och praktik tillsammans (Dewey 2009, s.38).

I utomhusmiljön kommunicerar barnen med kroppen, då barnen inte behöver använda sig av verbala samtal kan även de barnen som har svårigheter med språket kommunicera.

I utelek och friluftsliv utvecklas barnen socialt, de tränas att samarbeta och att hjälpa varandra. Det blir färre konflikter utomhus då utrymmet är större och gott om naturmaterial att leka med (Änggård 2016).

Naturvetenskap genom ett variationsteoretiskt arbetssätt

Ytterligare ett arbetssätt som forskning visar är att barn lär sig genom urskiljning och behöver hjälp av vuxna för att upptäcka egenskaper och fenomen när de lär sig om naturen. Förskolan har ett uppdrag att undervisa i naturvetenskap och studier visar att förskolans undervisning kan ha effekt på barns naturvetenskapliga lärande.

I Gustavssons och Pramlings (2014) studie analyserades de olika kvalitativa sätt som pedagoger närmar sig barns lärande i och om naturen. De utförde observationer på några förskolor för att se på vilket sätt som pedagogerna kommunicerade tillsammans med barnen om ett fenomen för att barnen ska få förståelse för fenomenet. De kom fram till att barn behöver hjälp av vuxna för att upptäcka egenskaper och fenomen när de lär sig om naturen. Pedagogerna måste ta en aktiv roll i barns lärande och inte förvänta sig att barnen kan utforska eller experimentera på egen hand i hopp om att få kunskap. Analysen i studien visade att de pedagoger som använde variationsteoriperspektiv, dvs där barnen lärde sig genom att urskilja skillnader om ett fenomen gav bäst resultat och de barnen fick större förståelse för fenomenet. Genom att pedagogerna tillsammans med barnen tex observerar en spindel och en myra samtidigt lär sig barnen att skilja på en spindel och en myra medan de barnen som tittade på flera exempel på samma fenomen, tex bara spindlar eller myror utan att samtidigt överväga hur exemplen skiljde sig från varandra, kom att resultera i mindre förståelse för fenomenet. Förskollärare som använder variationsteoriperspektivet hjälper barnet att se skillnader och olikheter vilket leder till mer kunskap.

Variationsteorin utgår från att man inte kan urskilja genom likheter. Om tex ett barn ska lära sig om myror lär de sig lättare om de får forska om andra insekter samtidigt. Tex upptäcker de att myror har sex ben, spindlar åtta ben och flugor har vingar. Barnen upptäcker på så vis skillnader. Att kunna urskilja krävs att man erfar en variation. (Mun Ling 2014, ss.57,124).

METOD

I detta avsnitt beskrivs metod, tillvägagångsätt, urval, genomförande, forskningsetik och analys i studien.

En kvalitativ forskningsstudie

För att få en ökad förståelse för hur förskollärare resonerar kring utemiljön som lärmiljö valdes att göra en kvalitativ undersökning där intervjuerna utfördes med öppna frågor. Enligt Kihlström (2007, s.48) har den som blir intervjuad med öppna frågor möjlighet att fundera och reflektera innan den svarar. Vi ville höra förskollärarnas berättelser, erfarenheter och åsikter om deras arbete genom kvalitativ forskningsintervju. Enligt Kvale och Brinkman (2014, ss.17-18) ska den kvalitativa forskningsintervjun bygga på vardagssamtal på ett professionellt sätt och forskningsintervjun ska ge förståelse för intervjupersonernas erfarenheter och deras synvinkel på dess verklighet före de vetenskapliga förklaringarna.

Urval

Då syftet med studien var att beskriva hur förskollärare arbetar med uterummet som lärmiljö inriktade vi oss på yrkesgruppen förskollärare, dels för att de kan tänkas ha en god inblick i utemiljön på förskolan och dels för att de har ett uttalat ansvar med arbetet i barngruppen. Intervjuerna genomfördes på två naturnära förskolor i samma kommun. Två kommunala förskolor var av en hög uteprofil. På förskolan smörblomman med uteprofil arbetar Sofia och Sara på avdelningen Ängen och på avdelningen Biet arbetar Siv och Svea. På förskolan Ryavägen arbetar Lotta och Linn på avdelningen delfinen och Lisa arbetar på avdelningen Späckhuggaren. Förskolorna valdes för att få en bredd i studien. Sju förskollärare deltog i studien. Samtliga var kvinnor och har arbetat i yrket mellan 10-38 år. Samtliga förskollärare i studien arbetar med barn i åldrarna 3-5 år.

Genomförande

För att uppnå syftet med undersökningen användes kvalitativa intervjuer med färdiga intervjufrågor (se bilaga 1) och följdfrågor så att intervjuerna blev som ett samtal. Kvalitativa intervjuer menar Kihlström (2007, s.49) ger ett bredare perspektiv, då respondentens egna erfarenheter, berättelse om egna situationer och synpunkter lyfts fram.

För att öka reliabiliteten i en studie påtalar Thurén (2007, s.26) skall intervjufrågorna vara tydliga och väl valda för ämnet. Följdfrågor ska ställas för att få svar på frågeställningarna. Vi testade våra intervjufrågor genom att göra pilotstudie på två av våra vänner som arbetar på förskola.

Intervjufrågorna lämnades inte ut i förväg för att få ett så trovärdigt svar som möjligt då förskollärarna annars skulle kunna diskutera frågorna mot varandra före intervjuerna. Förskollärarna kontaktades före besöket via telefonkontakt och fick ta del av studiens syfte. Före intervjuerna delade vi ut missivbrev (se bilaga 2) till de som deltog.

Vid intervjuerna deltog vi båda, för att den som intervjuade kunde fokusera på respondenten. Platserna där intervjuerna genomfördes var samtliga i avskilda rum. Varje intervju pågick i cirka 30 min. En av oss ställde frågorna till respondenten och den andre antecknade med penna och papper. Ljudinspelningar valdes ej på grund av vår osäkerhet vad gäller skydd av personuppgifter.

Samma frågor ställdes tillsammans förskollärare. Studiens deltagares berättelser analyserades och tolkades sedan utifrån frågeställningarna. Det är enklare att jämföra svaren från förskollärare till förskollärare om de får samma frågor och genom samtal får vi ta del av den andres upplevelser och tankar (Bjørndal och Nilsson 2005).

Forskningsetik

När planeringen av undersökningen startade diskuterades vilket ämne som skulle väljas, vad det kunde bidra till forskningen och vad är viktigt att tänka på inför våra intervjuer. Några etiska frågor att ställa sig i början av intervjuundersökningen är enligt Kvale & Brinkman (2014, s.105) vilka goda effekter och vad undersökningen kan komma att bidra med. Vilka konsekvenser får undersökningen för de medverkande, kan den förbättra situationen för dem och gruppen de representerar. Hur kan man skydda deltagarnas anonymitet och vem ska ge samtycke för deltagandet, bara deltagarna eller även deras överordnade.

I studien har hänsyn tagits till informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Informationskrav innebär enligt Kvale och Brinkman (2014, ss.107-11) att informera undersökningsspersonerna om syftet med undersökningen. Samtyckeskravet innebär att undersökningsspersonerna deltar frivilligt och har rätt att dra sig ur om så önskas. Konfidentialitetskravet syftar på de överenskommelser som undersökningsspersonerna tar del av vad gäller de data som frambringas och som kommer att publiceras. Nyttjandekravet gäller vilka som får använda sig av de insamlade uppgifterna. Innan studien genomfördes gavs de medverkande information om studiens syfte. I informationen till de medverkande ska syftet med forskningen framgå, deltagandet ska vara frivilligt påtalar Hermerén (2011, s.18) och de medverkande kan när de vill avbryta intervjun om de känner att de inte vill fortsätta.

Förskollärarna och förskolorna som medverkar är anonyma och inga riktiga namn kommer att förekomma i studien. Alla uppgifter om de berörda i studien (endast deras intervjuvar, inga namn) kommer att förvaras där ingen obehörig kan komma åt.

Analys

När samtliga intervjuer var utförda lästes de igenom av oss båda två och vi antecknade det som ansågs vara mest relevant. Eftersom vi arbetat länge i samma yrke som deltagarna i undersökningen kändes intervjuvarerna inte främmande för någon av oss. Samtidigt var det viktigt att ha ett öppet sinne och inte lägga in våra egna värderingar och åsikter. Utifrån resultatet där förskollärarna beskrev hur de arbetar med barnen genom att studera skillnader och variation valde vi att utgå ifrån variationsteorin där man inte kan urskilja genom likheter utan måste studera skillnader. Variationsteorin har använts under hela arbetet med studien. Genom att beskriva människors kvalitativa olika sätt att erfara fenomen. och tolka förskollärarna olika berättelser.

Variationsteorin är en vetenskaplig teori om lärande som är utvecklad från Fenomenografin som intresserar sig för kvalitativt skilda sätt på vilka förskolebarn upplever samma fenomen. Observation och experiment används som forskningsmetoder inom fenomenografin (Mun Ling 2014,ss. 26-27).

Variationsteorin grundades av Ference Marton. Hans stora intresse för skillnader ledde honom till begreppen fenomenografi och variationsteori. Fenomenografin menar Marton och Booth

(2000, ss146-159) har sin grund i att beskriva fenomen såsom andra betraktar dem och att beskriva variationer, synnerhet i pedagogiska sammanhang. Fenomenografin är ett sätt att identifiera och hantera forskningsfrågor som framför allt är relevanta för lärande och förståelse av pedagogiska frågor. Fenomenografer strävar efter att beskriva människors sätt att erfara fenomen. Olika färger användes för att markera svaren i olika kategorier.

Resultatet delades slutligen upp i olika teman. Att ha kunskap i ämnet kan hjälpa att skapa ordning och mening när intervjuerna analyseras (Kvale och Brink 2014, s.88). Avsikten var inte att jämföra de olika förskolorna utan att få en bredd i resultatet.

RESULTAT

Detta kapitel beskriver fenomenet uterummet och förskollärarnas arbetssätt med uterummet som lärmiljö. Vilket syfte beskriver förskollärare att uterummet har som lärmiljö. Efter frågeställningarna presenteras underrubrikerna som arbetats fram efter analysen av intervjuerna.

FÖRSKOLLÄRARNAS ARBETSSÄTT MED UTERUMMET SOM LÄRMILJÖ

I detta avsnitt beskrivs förskollärarnas berättelser om hur de på olika sätt arbetar med uterummet som lärmiljö i tre olika kategorier. Dessa tre kategorier är medforskande arbetssätt, tematiskt arbete med fokus på naturvetenskap och inomhuspedagogik ute.

Medforskande arbetssätt

De flesta förskollärarna berättade att de hela tiden har fokus på barnens intressen och arbetar på ett medforskande arbetssätt med barnen i utemiljön. Förskollärarna sa att de arbetar med utepedagogik och några berättar att de ser utemiljön som barnens främsta lärmiljö. Samtliga förutom en av förskollärarna belyste vikten av att vara medforskare med barnen och vara närvarande i deras lek.

Att uppleva med hela kroppen, att se en helhet. Tex om barnen hittar någonting ute som de vill undersöka närmare som tex spår av ett djur kan vi tillsammans med barnen leta efter fakta, titta på film, fota, skapa i ateljén osv. Undersökningen av djurspåret fortsätter inne. Barnen blir mer engagerade när de märker att vi pedagoger visar intresse för deras upptäckter. (Sara)

Sara som arbetar på förskolan smörblomman med uteprofil berättade att undersökningen kan fortsätta inomhus och att det blir ett bättre lärande för barnen när arbetet fortsätter inomhus. Barnen blir mer engagerade när de märker att vi pedagoger också visar intresse för deras upptäckter påtalade hon och genom att vara medforskare följer vi upp barnens upptäckter. Hon sa också att barnen ofta spinner vidare på andra saker som de vill utforska när vi fortsätter inomhus med sådant som vi tagit med in utifrån.

Min roll i utevistelsen är att vara medforskare, finnas tillgänglig för barnen och vara en iakttagare. (Siv)

Som pedagog är det viktigt att tala om och vara med barnen om det som de upplever här och nu. (Svea)

Både Siv och Svea som arbetar på förskolan Smörblomman beskriver vikten av att vara medforskare. Svea uttrycker att hon samtalar om barnens upplevelser tillsammans med barnen och vikten av att vara här och nu med barnen.

Det framgick tydligt att barnens intresse, engagemang, nyfikenhet, deras ord och var barnens fokus ligger är viktigt för att vara en medforskare tillsammans med barnen.

Jag vill utveckla utemiljön, så att lärmiljön blir mer stimulerande. Få mer tid till att utforska med barnen, reflektion och dokumentation tillsammans med barnen i deras lärande både för egen del och för barnens. (Sofia)

Möten, vikariebrist och stora barngrupper gör det omöjligt att vara den engagerade pedagog som jag önskar vara. våran arbetsbelastning har blivit tyngre (Sara)

Förskollärarna nämner i citatet ovan att de vill utveckla lärmiljöerna, få mer tid till reflektion och dokumentation. Barnen är delaktiga genom att fota, reflektera och samtala kring sitt lärande. De berättade att de använder sig av lär-plattor ute för dokumentation tillsammans med barnen och att de sedan fortsätter forskandet inomhus, men önskar göra det i större utsträckning.

Borde vara mer aktiv i min roll ute Oftast så låter jag bara barnen rasa av sig. Är mer aktiv när vi går till skogen, då har jag planerat aktiviteter med barnen. (Lotta)

Förskolläraren Lotta som arbetar på förskolan Ryavägen berättar i citatet ovan att hon använder utegården som en plats där barnen leker fritt. Hon planerar aktiviteter som hon sedan utför med barnen endast när de är i skogen.

Tematiskt arbetssätt med fokus på naturvetenskap

Förskollärarna berättade att de arbetar tematiskt med naturvetenskap. De arbetar med kretslopp, ekosystem och människans påverkan på naturen. Några berättade att de låter barnen undersöka olika arter samtidigt istället för att bara arbeta med en art åt gången och olikheter. På så vis tror de att barnen får en bredare kunskap och lär sig se likheter

Genom att låta barnen undersöka olika arter lär de sig att se olikheter och likheter (Svea)

Svea ovan nämner att de arbetar med naturvetenskap. Hon berättar att de tillsammans med barnen brukar utforska olika fenomen på samma gång och hon menar att det är lättare för barn att få förståelse och kunskap om olika naturfenomen. om de dessutom får möjlighet att koppla ett naturvetenskapligt fenomen som tex vatten till en aktivitet som de upplevt kring och med vatten. Låta barnen känna, lukta, smaka och experimentera med vatten får barnen en djupare kunskap. Hon berättade vidare att de har pallkragar på förskolegården där de odlar grönsaker och blommor tillsammans med barnen.

Vi jobbar säsongsbetonat, följer naturen genom att arbeta med naturvetenskap (Sofia)

Vi jobbar med naturvetenskap och har fokus på detta i vårt arbete med barnen. Att barnen ska få förståelse och kunskap om olika naturfenomen, naturens kretslopp och människans påverkan och betydelse för naturen. (Svea)

Både Sofia och Svea nämner att de har ett tematiskt arbetssätt genom att arbeta efter en röd tråd, att knyta ihop säcken efter ett årsarbete med att följa naturen. Barnen får möjlighet att förstå processer och de får ett kretsloppstänkande berättar de.

Inomhuspedagogik ute

Resultatet visar att samtliga förskollärare arbetar med inomhuspedagogik ute genom att ta ut material till barnen.

Vi tar ut duplo, pärlor och spel på våran altan. (Svea)

Ute kan man måla och spela spel, ja egentligen finns det inga begränsningar på vad vi tar ut. En hel del "inomhussaker" har vi ute i vårt förråd, tex slitna böcker och spel som barnen inte behöver vara lika rädda om. (Lisa)

Båda förskollärarna i citaten ovan arbetar på olika förskolor men nämner att de använder sig av mycket inomhusmaterial ute med barnen. Svea som arbetar på Smörblomman nämner att de ta ut material som barnen använder på deras altan. Lisa som arbetar på Ryavägen berättar att barnens lek inomhus kan fortsätta utomhus. På så vis slipper barnen avbryta pågående lek.

Allt går egentligen att göra ute, men jobbigt med alla moment (Lotta)

Lotta ovan berättar att hon ibland tar ut saker men bara om det är få barn, vackert väder och när hon har lust. Hon säger att hon upplever att barnen är nöjda med de utesaker som finns att tillgå på gården.

FÖRSKOLLÄRARENS SYFTE MED UTERUMMET SOM LÄRMILJÖ

I detta avsnitt presenteras förskollärarnas berättelser om deras syfte med uterummet som lärmiljö. Resultatet redogörs i fyra olika kategorier. Dessa kategorier är ge barnen naturupplevelser, utmana barnen i leken, uterummets möjligheter till välbefinnande och använda sina sinnen

Ge barnen naturupplevelser

Samtliga förskollärarna pratade om vikten av att ge barnen naturupplevelser och använde sig av begreppet utomhuspedagogik när vi frågade om uterummet som lärmiljö vid intervjuerna. Förskollärarna ser utomhuspedagogiken som ett arbetssätt att tillvara på vad naturen har att erbjuda.

Att ta tillvara på det som finns i naturen, det enkla. Att få ligga på marken och titta på molnen, vara här och nu tillsammans med barnen är fantastiskt! (Svea)

Förskollärare Svea i citatet ovan sa sig se utevistelsen som en fantastisk möjlighet att vara här och nu med barnen, något som inte är lika lätt att uppleva inomhus. Hon anser även att utomhuspedagogik är ett förhållningssätt där man tar vara på naturen och det enkla. Att ge barnen naturupplevelser, leta vårtecken, lyssna på fågelsång och njuta av naturen var saker som nämndes. Det enkla i naturen skapar harmoni påpekade hon.

Låta barnen beskriva sin känsla, hur känns tex barken, hur luktar den, vilken struktur har den, kan vi göra barkbåtar av den. (Siv)

Siv påtalar vikten av att ge barnen naturupplevelser. Hon såg inte det viktigast att barnen ska lära sig så många olika arter som möjligt. Det kan de göra i skolan menade hon, men grunden för lärandet är att kunna upptäcka skillnader och likheter. Hjälpa barnen att sätta på sig sina "upptäckar-glasögonen" och upptäcka vad naturen har att ge.

Utmana barnen i leken

Skogen är en fantastisk plats för lek och motorisk träning. Barnen utmanas i leken inom olika områden påtalade samtliga förskollärare. Flera stycken påtalade att barnen utmanas med klättring, balans och styrka i skogen när de leker. Samtliga förskollärare har med sig material ut i skogen tex, lappar, kikare, böcker, förstoringsägg och målaraker för att barnen ska få möjlighet att utveckla leken.

Att gå till samma plats skapar trygghet och gemenskap för barnen i deras lek. (Linn)

Linn som arbetar på förskolan Ryavägen påtalar vikten av att gå till samma plats. Då upplever hon att barnen ofta tar vid där leken slutade sist och kan på så vis vidareutveckla leken.

De blyga barnen tar för sig mer i leken när vi är i skogen (Lisa)

Lisa som arbetar på Förskolan Ryavägen nämner att barnen har lättare för att prata i leken när de är ute i skogen. Blyga barn tar för sig mer och är mer aktiva i både samtal under aktiviteterna och i leken.

Skogen är den perfekta lekplatsen för motorisk träning, alla barn lyckas (Siv)

Jag vill arbeta med mångfald ur ett genusperspektiv där tycker jag att utemiljön är neutral lekmiljö (Linn)

Flera förskollärare påtalar att det inte är uppdelat kille-tjej ute utan alla gör allt i leken. Tex bär tunga pinnar till kojan, leker att de lagar mat och de inlärdade mönstren försvinner när man är ute och det blir en annan sammanhållning bland barnen. Ute blir det andra lek-konstellationer, alla leker med alla och alla får vara med. Killarna leker mer klassiska "tjejlekar" och tjejerna klassiska "killekar" Tex tjejerna leker jägare och killarna kan leka att de är mamma och lagar mat. Barnen leker på lika villkor. Ute finns det ingen hierarki den försvinner, alla kan göra allt.

Barnen får utmanas att gå med och lära känna en annan kompis de själva kanske inte skulle ha valt i första hand. (Lisa)

Lisa nämner i citatet ovan att när de går till skogen delas kort ut med olika färger, barnen paras ihop med en kompis som har samma färg. På så sätt får barnen nya kompisar.

Vi har aktivitetslådor tex, matematik, bygg, målning och naturlådor där det finns lappar, förstoringsägg och naturböcker. Vi har tre olika ryggsäckar som alltid är packade. En naturryggsäck, en skapande ryggsäck och en matryggsäck (Sofia)

Barnen ska alltid kunna hitta något som passar just dem nämner Sofia och är noga med att vara väl förberedd med olika material. Allt måste inte användas men att det finns tillgängligt om barnen vill få mer utmaning i leken

Det får inte bli för mycket styrda aktiviteter. Det är viktigt att barnen får leka. (Lisa)

Förskollärare Lisa berättar att de arbetar mycket med planerade aktiviteter som "Mulle" och "Hitta Vilse" men ser leken som minst lika viktig.

Uterummets möjligheter till välbefinnande

Samtliga förskollärare ansåg att barn mår bra i både kropp och själ av att vistas utomhus. Några sa att barnen håller sig mer friska.

Vi har ofta avslappningsövningar i naturen, barnen lär sig att känna och reflektera över sin kropp. (Sara)

Förskolläraren Sara berättar att hon arbetat med barn-yoga och barnmeditation i flera år, men att det bara är några år sedan hon började att göra det utomhus. Hon har märkt att barnen har lättare att slappna av ute i naturen och hon har även märkt att barnens koncentration har blivit bättre, både i leken inne och i leken ute.

Det blir ett lugn i barngruppen när man är skogen, man är i nuet. (Siv)

Ingenting smakar så bra som sin egen grillade korv. (Svea)

Siv och Svea är eniga om att ute skapas ett lugn bland barnen och de berättar att de ofta lagar mat ute vid grillplatsen. De upplever att barnen sitter längre och äter mer än när de äter inomhus. Många härliga diskussioner tillsammans med barnen och annorlunda samtal än inne uppstår nämner de. Förskollärarna berättar att barnen är mindre stressade utomhus, de har större yta att vara på och ingen konkurrens om leksaker, då de leker med det som naturen erbjuder.

Det är så frustrerande när barnen inte är rätt klädda för vädret. (Lotta)

Det händer att vi måste gå tillbaka till förskolan för att något av barnet fryser (Linn)

I citatet ovan nämner förskollärarna att de ibland blir begränsade i utevistelsen då barnen inte har rätt kläder. Det drabbar tyvärr hela barngruppen om någon fryser då vi måste avbryta barnens aktiviteter och gå tillbaka till förskolan påtalar de.

Använda sina sinnen

Flera påtalade att barnen upplever naturen med hjälp av alla sina sinnen Några förskollärare nämnde Dewey och hans teori där barnen upplever med sina sinnen och lär med hela kroppen.

För mig är utepedagogik glädje, barnen lär med hela kroppen, alla sinnen så som också Deweys menar är en stor del. Hur smakar, luktar eller känns det? (Svea)

Att känna skillnader på att vara kall, varm, våt och torr hjälper barnen att känna kontraster. (Linn)

Vi går ibland tysta promenader tillsammans (Sara)

Svea och Linn i citaten ovan beskriver utomhuspedagogik som ett sätt att ge barnen möjlighet att lära känna sin kropp. Genom att vara här och nu, njuta av naturen och att barnen upplever med sina sinnen. Tex hur känns och luktar mossan. Sara berättar om att de ibland går ”tysta” promenader med barnen. Ett barn i taget väljer ut någonting som de vill att alla ska titta på, tex en myrstack. Barngruppen stannar vid myrstacken och betraktar den en stund i tysthet. Sedan ställer sig det barnet som valt myrstacken sig sist i ledet. Det barnet som då blir först väljer sedan ut ett nytt objekt på promenaden som alla ska stanna till och observera. Promenaden fortsätter till dess att samtliga barn har fått gå först och välja ut objekt. På detta sätt tränas barnen att lägga fokus på ett objekt och med sina ögon betrakta det i tysthet

Resultatsammanfattning

Resultatet visar att förskollärarna har liknande uppfattningar om uterummet som lärmiljö och dess betydelse för barns lärande, utveckling och välbefinnande. Förskollärarna beskriver att uterummets lärmiljö ska utmana barnen i leken, ge barnen naturupplevelser och möjlighet till välbefinnande. Naturvetenskap arbetar samtliga förskollärare med i olika stor utsträckning. Förskollärarna påtalade att genom att vara en medforskande, närvarande och engagerad pedagog så stimuleras barnen i deras lärande, utveckling och välbefinnande Uterummet erbjuder barnen att använda alla sina sinnen menar förskollärarna. Studiens resultat visar att förskollärarna kopplar sina aktiviteter utomhus till läroplanen.

I (Lpfö 18, s.11) betonas det att barnen bör få möjlighet till lärande både ute och inne. Förskolans miljö ska inspirera, utmana och locka till lek och aktivitet. Samtliga förskollärare anser att allt man kan göra inne kan man göra ute, De anser även att utomhuspedagogik är ett förhållningssätt där man tar vara på naturen och det enkla.

Vid intervjuerna framkom att förskollärarna anser att det är viktigt att barnen kommer ut dagligen, men att tiden ibland begränsas då barnen inte har rätt kläder. Att vara medforskare tillsammans med barnen och fånga barnens nyfikenhet och intresse påtalades. Samtliga förskollärare reflekterar och dokumenterar tillsammans med barnen men önskar att det fanns mer utrymme och tid till detta. Flera av förskollärarna påpekade att barnen har större möjlighet att röra sig utomhus och att de har större frihet ute och mer möjlighet att välja aktivitet. Några menade också att det blir färre konflikter ute och att det blir mindre grupperingar bland barnen. Barnens hälsa och välbefinnande stärks. Några av förskollärarna anser att barnen håller sig mer friska om de är ute mycket.

DISKUSSION

I avsnittet diskussion redogörs studiens resultat utifrån syftet som är att ta reda på förskollärares arbetssätt med uterummet som lärmiljö samt studiens två frågeställningar. Här presenteras vårt resultat i relation till tidigare forskning, teoretiska begrepp samt våra egna reflektioner. Slutligen redogörs metoddiskussion, didaktiska konsekvenser och förslag till vidare forskning.

Medforskande arbetssätt

Resultatet visar att respondenterna belyser vikten av att vara medforskare med barnen och hela tiden ha fokus på vad barnens intresse är och att vara engagerade i barnens lärande.

Elfström, Niklasson, Sterner & Wehner-Goode (2008 s,93) styrker det respondenterna belyser, att förskollärares roll är att ta på sig "glasögonen" för att se vad barnen leker och utforskar på förskolan. Barnen engagerar sig i lekar som de vill utforska, tycker är intressant, stimulerar och som utvecklar deras lärande. Ofta börjar utforskandet efter en fråga, upptäckt eller en händelse.

Pramling, Samuelsson & Sheridan (2016, s.73) skriver om vad som krävs för kompetens av lärare enligt Marton. Allmän kompetens, kunna kommunicera, vara positiv, lyhörd för barnen och få barnen att känna sig trygga. Allmän pedagogisk kompetens, ha kunskap om hur barn lär sig saker. Ämneskompetens, kunskap om det som barn ska lära om. Metodisk kompetens, intresserar sig för och tar reda på hur barn tänker om innehållet som ska läras om.

Sundberg, Areljung, Due, Ottander & Tellgren (2016 s,49) betonar vikten av den medforskande pedagogen, där vuxna lär tillsammans med barnen och är närvarande i stunden. Pedagogen blir då medveten om barnets egna utforskande, intresse och nyfikenhet. Barnens frågor ger pedagogen verktyg för att vidareutveckla deras funderingar som ger barnet kunskap, utveckling och lärande. Detta stämmer överens med vad Siv och Svea menar med att vara en medforskande pedagog, nämligen att vara här och nu med barnen och samtala och reflektera med barnen om deras upplevelser.

Genom att ställa utmanande frågor till barnen menar Pramling, Samuelsson och Sheridan (2016, s.11) tvingas barnen att formulera sig och det leder till att barnens sätt att tänka och förstå sin omvärld utvecklas. Med enskilda intervjuer med barn kan förskollärare utveckla sin kompetens i att ha en dialog med barn och lättare inta barnets perspektiv.

Resultatet visar att respondenterna är överens om att för att barnen ska utveckla sitt lärande krävs det att förskollärarna samtalar och reflekterar med barnen om deras lärande. Detta är helt i linje med vad Gustavssons och Pramlings (2014) betonar sin studie gällande vikten av att barn behöver hjälp av medforskande pedagoger för att upptäcka egenskaper och fenomen när de lär sig om naturen. På samma sätt menar Thulin (2011) i sin studie att metakognitiva samtal kan hjälpa barnen att bli medvetna och synliggöra barnens lärande genom att tänka reflektera och rikta uppmärksamheten mot det som pågår. På så vis får barnen större förståelse för sitt eget lärande.

Samtliga respondenter sa sig utgå från barnens intresse och vad deras fokus ligger på just nu. Det stämmer överens med utgångspunkten för Dewey (2004, S.17) nämligen barnens intresse och aktivitet. Han menade att förskollärarna ska ta tillvara på det som barnen är intresserade av just nu. Att arbeta målinriktat, stimulera och utmana barnen fördjupar barnens

utveckling. Resultatet visar att en av förskollärarna sa sig utgå ifrån barnens intressen när hon planerar aktiviteter med barnen, men att hon inte är aktiv med barnen i deras lek.

Vår uppfattning är att hon inte kan uppmärksamma barnens intresse fullt ut när om hon inte deltar aktivt i barnens lek.

Några av respondenterna påtalade att det viktigaste inte var hur många växter, djurarter eller insekter barnen lär sig. Att få barnen medvetna om likheter-olikheter, att upptäcka hur saker ser ut, känns, luktar och kanske smakar är viktigare. Det var stor variation på respondenternas kunskap om naturlära och några sa sig känna sig osäkra i ämnet men att de anser att det ändå är viktigt att vara ute i naturen tillsammans med barnen. Detta styrker Brügge, Glantz & Sandell (2011, s.44) som menar att förskollärarna behöver inte kunna allt om naturen men ska vara kunna väcka barnens intresse, nyfikenhet och vara medforskande tillsammans med barnen. Förskollärarna behöver kunna förmedla kunskap, ställa det rätta frågorna men inte ge alla svar.

Tematiskt arbetssätt med fokus på naturvetenskap

Förskolan har ett uppdrag att undervisa i naturvetenskap och studier visar att förskolans undervisning kan ha effekt på barns naturvetenskapliga lärande. Förskollärarna berättade att de arbetar med naturvetenskap med barnen och att det står i läroplanen att det ska ingå i verksamheten, men de nämnde aldrig ordet undervisning under intervjuerna. Vår uppfattning är att förskollärarna inte har fått in begreppet undervisning än, då det är så nytt i läroplanen. Från början tyckte de att det var ett svårt ämne och kände sig osäkra, men att de nu ser det som en självklarhet att arbeta med. De sa att de egentligen nog alltid har arbetat med det men att de inte har använt just ordet naturvetenskap tidigare. Detta går i linje med Szczepanski (2008) som kom fram till i sin studie där han utgick ifrån lärares uppfattning om lärande utomhus att många lärare saknar kunskap i hur man bedriver undervisning i utomhusmiljö och de känner sig mer trygga med att undervisa inomhus. Lärarna saknade kunskap hur det skulle läras ut Det här är någonting som vi själva känner igen, då vi alltid har tänkt på naturvetenskap som ett svårt och tungt ämne men uppfattningen har ändrats och vi inser att naturvetenskap är något som vi ständigt arbetar med.

Enligt Lättman-Masch, (2014, ss.18-19) definieras naturvetenskap läran om den fysiska världen där biologi, fysik, kemi och geovetenskap ingår. Att arbeta med naturvetenskap med barnen handlar inte om att barnen ska förstå alla naturvetenskapliga fenomen utan att de ska ges möjlighet att samla upplevelser, upptäcka, fascineras, ifrågasätta, reflektera och konstatera. Barnens erfarenheter hjälper dem senare under skolgången att ha en grund att stå på inför de mer teoretiska resonemangen i ämnet.

Förskollärarna nämnde att de arbetar med likheter och olikheter för att barnen ska få en djupare förståelse. De nämnde inte variationsteorin men utifrån deras berättelser uppfattar vi att deras arbetssätt stämmer överens med variationsteorin. I Gustavssons och Pramlings studie (2014) kom de fram till att de pedagoger som använde variationsteoriperspektiv, dvs där barnen lärde sig genom att urskilja skillnader om ett fenomen gav bäst resultat och de barnen fick större förståelse för fenomenet. Naturvetenskap var något som även John Dewey (2009, s.277) påtalade. Hans perspektiv var att lärande förstås som en undersökande och meningsskapande process. Han påtalade vikten av att koppla naturvetenskapliga fenomen och processer till mänskligt liv för att göra dem meningsfulla. Några av förskollärarna berättade att de odlar tillsammans med barnen, ett sätt att ge barnen möjlighet att förstå processer och att de får ett kretslopps-tänk, anser de. Barn som ges möjlighet att delta i kompostering och odling får förutsättningar att förstå helheter, processer och kretsloppstänkande (Ängård 2014,s.32).

Ge barnen naturupplevelser

Resultatet visar att respondenterna belyste vikten av att ge barnen naturupplevelser för deras lärande i och om naturen genom att vara delaktig i barnens utforskande och visa intresse för det som barnen vill titta närmare på. Förskollärarna nämnde utomhuspedagogiken som ett arbetssätt att ta tillvara på vad naturen har att erbjuda, vilket är helt i linje med vår definition av utomhuspedagogik. Förskolan har enligt Ärlemalm-Hagsér & Sandberg (2008, ss.108-109) sedan sin start haft naturen som en viktig roll i sin verksamhet.

Förskollärarna påtalade vikten av att vara här och nu i naturen med barnen, vilket skapar harmoni menar de. De belyste att ta tillvara på det som finns i naturen, det enkla. Förskollärarnas syn stämmer överens med Klaars och Öhmans (2014) studie, där de belyser betydelsen av barns utevistelse som skapar en naturlig omsorg för naturen och kunskap om naturen. På samma sätt menar Ängård (2012) i sin studie som gjordes på en I ur och skurförskola, där naturupplevelser ger barnen kunskap om naturen, känsla för naturen och ett miljömedvetet tankesätt.

Redan i Frøbels pedagogik påtalades betydelsen av att om barn ges rika naturupplevelser utvecklar de positiva känslor för naturen och kunskap och förståelse för miljö och natur bygger på barnens egna upptäckter och utforskande genom leken som metod för lärande (Ärlemalm-Hagsér & Sandberg 2008, s.108).

Utmana barnen i leken

Resultatet visar att respondenterna belyste vikten av att utmana barnen i leken genom att gå till samma plats då leken kan återupptas där den avslutades vid senaste tillfälle och för att leken skulle kunna vidareutvecklas. Uterummet belystes som en genusneutral plats då alla barn leker på samma villkor och den motoriska utmaningen som naturen har att erbjuda påtalades.

Ärlemalm-Hagsér & Sandberg (2008, s.25) stödjer förskollärarnas åsikt men påstår att vid första anblicken uppfattas ofta pojkars och flickors lek som könsneutral utomhus, men vid närmare studier synliggörs kvalitativa skillnader mellan pojkar och flickor då det gäller makt och handlingsutrymme.

Respondenterna är överens om att uterummet är en plats där barnen utmanas i leken när de träna sin motoriska utveckling och sin sociala kompetens. Vilket går i linje med vad Jensen (2009, ss.172,174) som skriver om utomhusmiljöns betydelse för barnens lek när det gäller att tillträda omvärlden genom ett större perspektiv och utanför den invanda närmiljön. Han menar att i utomhusmiljön utmanas även de allra yngsta barnen i den fysiska miljön som naturen har att erbjuda.

Förskollärarnas uppgift är att möjliggöra för alla barn att vara med och leka. Lekens betydelse är stor för barns lärande och utveckling och det är den vuxnes uppgift att skapa inspirerande miljö som stimulerar till lek med rika innehålls- och händelseförlopp. Förskollärare som aktivt deltar i leken, på lekens villkor kan vara med och stödja barnen i dess utveckling och vara en bra förebild för hur man beter sig i olika situationer. (Præmling, Samuelsson & Sheridan 2016, ss 94-95).

Förskollärarna berättade att de aktivt deltar i barnens lek för att fånga barnens intressen. Att delta aktivt i barnens lek och fånga deras intresse tror vi har stor betydelse för barns inläring. Detta är i linje med Lindahls och Samuelsson Pramlings (2002) artikel där de kom fram till att erfarenheten av variation har en viktig roll i barnens inlärningsprocess, även om imitation används som utgångspunkt.

Precis som vi anser så är leken betydelsefull för barnens utveckling, vilket även förskollärarna påtalade. Ängård (2014, s.49) belyser i sin studie att leken är viktig, då barnen får möjlighet att träna motorik, balans, smidighet, självförtroende, språkutveckling och sociala kompetenser stärks med hjälp av leken. Då man går till samma plats många gånger kan leken fortsätta där den slutade tidigare, barnen känner igen sig och det skapar trygghet. Då lektiden är sammanhängande blir barnen inte avbrutna utan hinner leka klart. Barnen ges tid att leka själva men pedagogerna är engagerade i leken och ger barnen inblick i vad barnen behöver för att vidareutveckla leken. Detta stämmer helt överens med vad förskollärarna påtalade om vikten av att återkomma till samma plats

Förskollärarna är eniga om att uterummet ger utmaningar i den fysiska leken. Niklasson och Sandberg (2010) styrker i sin studie det respondenterna belyser. Att förutom sinnliga upplevelser erbjuder utomhusmiljön utmaningar samt inspiration till nya lekar. Utomhusmiljön tillåter mer aktiv och fysisk lek. Förskollärarna berättar att de är ute mycket i olika naturmiljöer där barnen får möjlighet till fysisk aktivitet. Vilket går i linje med läroplanen, där det står att barnen ska få möjlighet att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att vara fysiskt aktiva i olika naturmiljöer.

Resultatet visade att respondenterna är överens om att i uterummet leker barnen mer engagerade lekar och lekar som kunde pågå under en längre tid, vilket går i linje med vad Niklasson och Sandberg (2010) belyser i deras studie, när barnen lekte var de mer engagerade och lekte mer komplicerade lekar utomhus jämfört med inomhus.

Resultatet visar att respondenterna var eniga om att i uteleken utmanas barnen i det sociala samspelet, barnen utmanas i deras fantasin och konflikterna minskar när utrymmet finns att röra sig. Även de barn som inte har språket kan lättare kommunicera i leken med hjälp av kroppsspråket, gester och läten. Detta styrker Ängård (2014,s.44-47) som menar att i utomhusmiljön kommunicerar barnen med kroppen, då barnen inte behöver använda sig av verbala samtal kan även de barnen som har svårigheter med språket kommunicera. I uteleken utvecklas barnen socialt fortsätter författaren, de tränas att samarbeta och att hjälpa varandra. Det blir färre konflikter utomhus då utrymmet är större och det finns gott om naturmaterial att leka med.

Inomhuspedagogik ute

Resultatet visar att respondenterna belyser att allt man kan göra inne kan man göra ute och tar ut leksaker inifrån. Leken kan på så sätt fortsätta ute barnen behöver inte avbryta pågående lek för att de skall gå ut. Några berättade att barnen alltid har tillgång till spel, böcker, duplo och pärlor ute i ett förråd. Detta går i linje med Pramling, Samuelsson och Seridan (2016,ss.94-95) som menar att det är den vuxnes uppgift att skapa inspirerande miljö som stimulerar barnens lek. En av förskollärarna upplevde det som ännu ett moment och tyckte att barnen hade tillräckligt med saker att tillgå ute på gården. Samtliga förskollärare arbetar med inomhuspedagogik ute genom att ta ut material till barnen. De anser att utomhuspedagogik är ett förhållningssätt där man tar vara på naturen och det enkla. Här är vi lite kluvna med vad

förskollärarna menar med utomhuspedagogik. Ena stunden säger tex Svea att hon tar ut leksaker och andra stunden att utomhuspedagogik är att ta tillvara på det som finns i naturen, det enkla. Vi anser att det ena utesluter inte det andra, det viktiga är att miljön är stimulerande och utvecklande för barnen

Uterummets möjlighet till välbefinnande

Resultatet visar att förskollärarna anser att utmanande möten med naturen leder till glädje, hälsa och välbefinnande. Detta är helt i linje med Klaars och Öhmans (2014) studie, där de belyser vikten av barns hälsa, lärande och betydelsen med utomhusvistelsen. De menar att barnen utvecklar sitt välbefinnande och personliga utveckling och förskolor som har en utomhusprofil och låter barnen möta naturen främjar barnens individuella utveckling och välbefinnande. Utomhusvistelsen skapar en naturlig omsorg för naturen och kunskap om naturen. Både vuxna och barn kan hitta lugn och avkoppling i naturen och om vuxna har en positiv inställning till naturen överförs det till barnen berättar Sara. Förskollärarna påtalade att de upplever mindre oro i gruppen när de är ute.

Dahlgren, Sjölander, Strid & Szcsepanski (2007, s.114) menar att uterummet för barn som upplever en motorisk oro inomhus och känner sig osäkra i det sociala samspelet med kompisar erbjuder ett lugn. I naturen kan barnen använda sig av fysisk och aktiv rörelse, vilket stimulerar arbetsglädjen, minskar stress och påverkar immunförsvaret positivt. Utomhusmiljön bidrar till att barnen blir hungriga och trötta på ett naturligt sätt då de rör på sig, får dagsljus och frisk luft påtalar Ånggård (2014,s.24), det bidrar till att barnen får en bra dygnsrytm, vila och kost som skapar goda vanor.

Använda sina sinnen

Förskollärarna var eniga om betydelsen av att barnen får uppleva med hela sin kropp och alla sina sinnen när de vistas i naturen, vilket går i linje med John Deweys teori, i uterummet får barn möjlighet att uppleva alla sina sinnen och lära med hela kroppen. Dewey såg på handling och tanke som en helhet och barn lär genom att vara aktiva och få uppleva verkligheten (Dewey 2004, s.17). Några av respondenterna beskrev vikten av att barnen får uppleva med alla sina sinnen i leken när de är ute i naturen. Tovey (2007) kom fram till i sin studie att alla sinnen och känslor bör stimuleras för att hitta fram till barnets motivation och nyfikenhet. Utemiljön erbjuder ett rikt landskap av sensoriska erfarenheter och barnens fantasi utvecklas när förskollärarna arbetar utifrån barnens intressen, reflekterar och samtalar med barnen.

Diskussionsavslut

Resultatet visar hur förskollärarna berättar om sitt arbete med uterummets som lärmiljö. Förskollärarna påtalar vikten av att vara en medforskande pedagog och att alltid utgå ifrån barnens intresse. Förskollärarna påtalar att genom att vara en medforskande pedagog som utgår ifrån barnens intressen stimuleras barnens utveckling, lärande och välbefinnande. Genom att samtala med barnen och vara med i deras lek upptäcker förskollärarna var barnens fokus ligger berättar de. Som lyhörd förskollärare menar de ges möjligheten att lyssna in och upptäcka barnens intressen. Som slutsats av undersökningen och svar på syftet anser vi att förskollärarnas berättelser belyser vikten av uterummet som lärmiljö genom att vara medforskare, arbeta med naturvetenskap som tema, allt man kan göra inne kan man göra ute, ge barnen naturupplevelser,

utmana barnen i leken, uterummets möjlighet till välbefinnande samt använda sina sinnen. Vi anser att vi besvarat studiens frågeställningar som var: Hur arbetar förskollärare med uterummet som lärmiljö och vilket syfte anser förskollärare att uterummet har som lärmiljö. Förskollärare nämner i resultatet att de vill utveckla lärmiljöerna, få mer tid till reflektion och dokumentation vilket de upplever att de inte hinner med i den utsträckning de skulle vilja. Förskollärarna beskriver i intervjuerna att de vill utveckla lärmiljöerna ute så att de blir mer stimulerande och

följer barnens intresse men att det saknas tid. Vi anser att det är viktigt att barnen får vara delaktiga i utformningen av miljön och ser det som ett stort problem att förskollärarna har för lite tid med barnen. Arbetsuppgifter utanför barngruppen som fler möten och mer dokumentation gällande verksamheten har tillkommit på senare år, vilket vårt resultat visar och vilket också är vår uppfattning.

Metoddiskussion

Sju stycken förskollärare tillfrågades för att delta i studien, vilket var lagom många. Att vi valde förskollärare beror på att de har kunskap, arbetar med ämnet och har det yttersta ansvaret i barngruppen. Förskollärarna som arbetar på förskolan Smörblommans svar skiljde sig något från förskollärarna som arbetar på Ryavägens förskolas svar. På Smörblomman som har uteprofil arbetade de största delen av dagen utomhus, medan barnen på Ryavägen var ute en del av dagen men tillbringade största delen inomhus. För att öka trovärdigheten utfördes intervjuerna på samma sätt med samtliga respondenter. Thuren (2007, s.26) påtalar att för att öka tillförlitligheten bör samtliga intervjuer göras på samma sätt för att få fram trovärdig information.

Samtliga respondenter kontaktades via telefon där vi förklarade vårt syfte med undersökningen. Missivbrev delades ut när intervjuerna skulle utföras. Respondenterna läste igenom och gav sitt samtycke. I missivbrevet stod det tydligt att undersökningen handlar om förskollärares arbete med uterummet som lärmiljö, och att vi följer vetenskapsrådet forskningsetiska principer.

Utifrån vår valda metod utfördes samtliga intervjuer i avskilda rum och vi var med båda två under intervjuerna. En av oss intervjuade respondenten och den andra antecknade med penna och papper. Vi anser att det var bra att intervjuerna utfördes tillsammans, då en av oss kunde fokusera på respondenten medan den andra antecknade. Följdfrågor ställdes för att få ett mera flyt i intervjuerna och det blev mer som ett samtal. Efter att vi sammanställt resultatet ansåg vi att vi fått tillräckligt med material att arbeta med och därför utfördes inga fler intervjuer. Om det funnits mer tid hade även observationer utförts, då vi tror att undersökningen hade blivit mer trovärdig. Vi testade våra intervjufrågor genom att göra pilotstudie på två av våra vänner som arbetar på förskola. Först hade vi tänkt att intervjua varandra, men valde bort det då vi tror att om man svarar själv på frågorna, så påverkas det fortsatta arbetet i studien. För att få en bredd i undersökningen valdes en traditionell kommunal förskola och en kommunal förskola med uteprofil. Om det funnits mer tid till vår studie hade det varit intressant att undersöka fler förskolor.

Didaktiska konsekvenser

Studiens deltagare är överens om att när förskollärarna samtalar och reflekterar tillsammans med barnen utvecklas barnens lärande. Att vara delaktig och närvarande i barnens lek gör förskolläraren medvetna om barnens egna utforskande, intresse och nyfikenhet. Barnens frågor ger förskolläraren verktyg för att vidareutveckla barnens funderingar som ger kunskap, utveckling och lärande. Genom att barnen har tillgång till material så som lappar, litteratur, kikare och förstoringsägg har barnen möjlighet att utforska när intresse infaller. Vår uppfattning är att om förskollärarna även observerar barnen ger de förskollärarna en djupare kunskap om barnens intresse och var deras fokus är just nu. Förskollärarna beskriver i intervjuerna att de vill utveckla lärmiljöerna ute så att de blir mer stimulerande och följer barnens intresse men att det saknas tid.

Förskolans miljö bör enligt Pramling, Samuelsson och Sheridan (2016,s.101) vara föränderlig och inte statisk. Verksamheten ska följa barnens intresse, var deras fokus är inriktat på just nu och ändra den fysiska miljön därefter. Detta känner vi igen ifrån vår egen praktik, där vi känner en frustration att tiden inte räcker till för att utveckla lärmiljöerna. Resultatet visar att förskollärarna är eniga om att deras roll som medforskande pedagog är viktig, men att man inte måste kunna allt om naturen för att ge barnen kunskap. Det viktigaste är att man som pedagog ska kunna väcka barnens intresse och nyfikenhet. Ställa de rätta frågorna men inte ge alla svar. Variationsteorin är något som vi kommer att ta med oss i vårt fortsatta arbete med barnen. Att utforska olika fenomen samtidigt med barnen för att de ska få en bredare kunskap.

Förskollärarna nämner att barn som ges rika naturupplevelser utvecklar positiva känslor för naturen, kunskap och förståelse för miljön. Genom att vistas i naturen får barn uppleva med hela sin kropp och alla sina sinnen. Respondenterna berättar att uterummet är en genusneutral plats där alla barn leker på samma villkor. Könnsrollerna suddas ut och pojkar leker "tjejlekar" och tjejer leker "pojklekar."Det stämmer inte överens med Ärlemalm-Hagsér (2006) som menar att vid första anblicken uppfattas ofta pojkars och flickors lek som könsneutral utomhus, men vid närmare studier synliggörs kvalitativa skillnader mellan pojkar och flickor då det gäller makt och handlingsutrymme. Vår uppfattning var samma som förskollärarnas uppfattning om uterummet som en genusneutral plats före undersökningen, men har ändrats efter att vi funnit forskning som visat annat.

Vidare berättar förskollärarna att de ofta går till samma plats vilket gör att leken kan ta vid där den senast slutade. Barnen känner igen sig och det skapar trygghet. Förskollärarna beskriver hur barnen får möjlighet att träna motorik, balans, smidighet, självförtroende, språkutveckling och sociala kompetenser med hjälp av leken utomhus vilket är svårare att uppnå inomhus menar de. Det blir färre konflikter utomhus då utrymmet är större och det finns gott om naturmaterial att leka med påtalar förskollärarna.

Resultatet visar att förskollärarna ger barnen utmanande möten med naturen som leder till glädje, hälsa och välbefinnande. Vidare beskriver förskollärarna att när de har en positiv inställning till naturen överförs det till barnen.

Förslag till vidare forskning

Studien erbjuder stora möjligheter till vidare forskning inom det valda ämnet. Då vi bara har utfört intervjuer och hört förskollärarnas berättelser hade det varit intressant att även göra observationer för att ta reda på om berättelserna stämmer med det som verkligen sker i praktiken. Vidare hade det varit av intresse att forska kring hur barnen upplever utevistelsen genom att intervjua barn. Då förskollärarnas uppfattning om uterummet som en genusneutral plats skiljer sig från forskning som vi har hittat i ämnet hade det varit av intresse att studera barns lek och lärande i uterummet ur ett genusperspektiv.

REFERENSER

Björklund, C (2008). *Bland bollar och klossar: Matematik för de yngsta i förskolan*.1.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bjørndal, C R.P & Nilsson, B. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*.1.uppl. Stockholm: Liber.

Brügge, B, Glantz, M & Sandell, K. (2011). *Friluftslivets pedagogik –En miljö-och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. Stockholm: Liber.

Dahlgren, L, O, Sjölander, S, Strid, J.P & Szczepanski, A. (2007). *Utomhuspedagogik som (fredrika, u.d.)kunskapskälla*. Lund: Studentlitteratur.

Dewey, J. (2009). *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos

Dewey, J. (2004). *Individ, skola och samhälle: utbildningsfilosofiska texter*.4.[utök]utg. Stockholm: Natur och kultur.

Dimenäs, J. (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber.

Elfström, I, Nilsson, B, Sterner, L & Wehner-Godee, C. (2008). *Barn och naturvetenskap-upptäcka, utforska, lära*. 1.uppl.Stockholm: Liber.

Eshach, H & Fried, N. M. (2005). Should Science be taught in Early Childhood? *Journal of Science Education and Technology*. Vol. 14, No.3.pp. 315-336.

Fejes A & Thornberg R. (2012). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Gustavsson, L & Pramling, N. (2014). The educational nature of different ways teachers communicate with children about natural phenomena. *International journal of Years education*, 22:1,59-72. doi:10.1080/09669760.2013.809656

Hermerén, G. (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapligarådet.

Hwang, P. & Nilsson, B. (2011). *Utvecklingspsykologi*.3.utg.Stockholm: Natur och kultur.

Jensen, M. & Harvard, Å. (2009). *Leka för att lära Utveckling, kognition och kultur*.1.uppl.Lund: Studentlitteratur.

Kihlström,S.(2007) Att genomföra en intervju.I Dimenäs ,J,. *Lärare till lärare*.Stockholm:Liber SS.47-56.

Klaar, S. (2016). Ett mångfacetterat naturinnehåll och naturlärande i förskolan. I Thulin, S. (red.). *Naturvetenskap i ett förskoleperspektiv-kreativa lärandeprocesser*:1.uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB,ss.60-62.

Klaar, S. & Öhman, J. (2014). Childrens meaning-making of nature in an outdoor-oriented and democratic Swedish preschool practice. *European Early Childhood Education Research journal*.22:2,229-253,doi:10.1080/1350293X.2014.883721

Kvale, S. & Brinkman, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*.3.[rev.]uppl. Lund:Studentlitteratur

Lindahl, M. & Samuelsson Pramling, I. (2002). Imitation and Variation: Reflections on toddlers` strategies for learning. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 01 Mars 2002, Vol,46, no.1.pp.25-45.

Läroplan för förskolan Lpfö 18 (ny, rev. utg) (2019). Stockholm: Skolverket.

Lättman-Masch, R. (2014).*Leka och lära naturvetenskap och teknik ute:förskola och förskoleklass*. Vimmerby: Outdoor Teaching

Marton, F & Booth S. (2000). *Om lärande*. Lund:Studentlitteratur AB.

Mun Ling LO (2014) *Variationsteori- för bättre undervisning och lärande*. Lund:Studentlitteratur.

Niklasson, L & Sandberg, A. (2010). Childrens and the outdoor environment. *European Early education Research Journal*.Journal,18:4,485-496,doi:10.1080/1350293X2010.525945

Pramling Samuelsson, I & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogiskt teori*. Stockholm: Liber.

Pramling Samuelsson, I & Sheridan, S. (2016). *Lärandets grogrund: perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan*. 3.,[uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Sundberg, B. Areljung,S. Due,K. Ottander,C. & Tellgren,B. (2016) *Förskolans naturvetenskap i praktiken*. 1.uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Szczepanski, A. (2008). *Handlingsburen kunskap- Lärares uppfattningar om landskapet som lärande miljö*. .Lic.-avh. Linköpings: universitet i Linköping.

Thulin, S. (2006). Vad händer med lärandets objekt? *En studie av hur lärare och barn i förskolan kommunicerar naturvetenskapliga fenomen*. lic,-avh.Växjö: University Press.

Thulin, S. (2011). *Lärarens tal och barns nyfikenhet:Kommunikation om naturvetenskapliga innehåll i förskolan*.Diss. Göteborgs: Universitet Göteborg.

Thulin, S. (2016). *Naturvetenskap I ett förskoleperspektiv: Kreativa lärprocesser*. Första upplagan Malmö Gleerups Utbildning AB.

Thuren, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*.2.,[omarb.]uppl.Stockholm: Liber

Tovey, H. (2007). *Playing outdoors. Spaces and Places, Risks and Challenges*.Berkshire: Open University press.

Änggård, Eva (2012). Att skapa platser i naturmiljöer-Om hur vardagliga praktiker i en I ur och skur-förskola bidrar till att ge platser identitet. *Nordisk barnehageforskning*. Vol 5 NR 10 SID1-16

Änggård, E. (2014). *Ett år i ur och skur- utomhuspedagogik förskolan*.1.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Änggård, E. (2016). How matter comes to matter in childrens nature play:posthumanist approaches and childrens geographies. *Children´s Geographies*, 14:1,77-90,doi:10.1080/14733285.2015.1004523

Ärlemalm-Hagsér, E (2006) Gender, playing and learning in natural outdoor environments. *Interaction in outdoor play environments: gender.cultur and learning*.(S.23-44).

Ärlemalm- Hagsér& Sandberg, A. (2008). *Miljöer för lek, lärande och samspel*. 1.uppl.Lund: Studentlitteratur.

BILAGA 1

INTERVJUFRÅGOR

1. Hur många år har du arbetat i yrket?
2. Hur länge är barnen ute om dagen?
3. Berätta om vilka aktiviteter ni har ute. Planerade/fri lek
4. Hur ser du på din roll i utevistelsen?
5. Hur ser du på utevistelsen som lärmiljö/lekmiljö?
6. Vad betyder utomhuspedagogik för dig?

BILAGA 2

Missivbrev

Hej vi är två studenter som läser till förskollärare på Borås Högskola. Vi är inne på vår sista termin och håller på med att skriva vårt examensarbete. Ämnet vi valt handlar om uterummet som lärmiljö.

Syftet med denna studie är att ta reda på förskollärarnas berättelser om deras arbetssätt med uterummet och vilket syfte de anser att uterummet har som lärmiljö.

Vi har fördjupat oss i forskning och litteratur kring det aktuella ämnet, men har också för avsikt att ta hjälp av yrkesverksamma förskollärare genom interjuver. Därmed vill vi intervjua förskollärare som har kunskap, utbildning och erfarenheter som är värdefulla till vår studie. Vid intervjuerna kommer vi att ta hänsyn till vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och om du så skulle vilja så kan du när som avbryta intervjun och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt vare sig din förskola eller namn kommer att användas. Total anonymitet kommer att gälla. Resultatet kommer enbart att användas i forskningsändamål.

Om ni har frågor eller funderingar är ni välkomna att kontakta oss för mer information.

Tack!

Med vänliga hälsningar

Maria Bohman

Susanne Meronen Andréasson

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se